ליה רבי יוחנן בשלמא תורה וגמילות חסדים

דכתיב בחסד ואמת יכופר עון חסד זו גמילות

חסדים שנאמר 2רודף צדקה וחסד ימצא חיים

צדקה וכבוד אמת זו תורה 6 שנאמר אמת

קנה ואל תמכור אלא קובר את בניו מנין תנא

ליה ההוא סבא משום ר' שמעון בן יוחאי

אתיא עון עון כתיב הכא בחסד ואמת יכופר

עון וכתיב התם יומשלם עון אבות אל חיק

בניהם. א"ר יוחנן נגעים ובנים אינן יסורין של

אהבה ונגעים לא והתניא כל מי שיש בו אחד

מארבעה מראות נגעים הללו אינן אלא מזבח

כפרה מזבח כפרה הוו יסורין של אהבה לא

הוו ואב"א סהא לן והא להו ואי בעית אימא

הא בצנעא הא בפרהסיא ובנים לא היכי דמי

אילימא דהוו להו ומתו והא מא"ר יוחגן דין

גרמא דעשיראה ביר אלא הא דלא הוו ליה

כלל והא דהוו ליה ומתו. רבי חייא בר אבא חלש על לגביה ר' יוחגן א"ל חביבין עליך יסורין א"ל לא הן ולא שכרן א"ל הב לי ידך

יָהב ליה ידיה ואוקמיה. ר' יוחגן חלש על

לגביה ר' חנינא א"ל חביבין עליך יסורין א"ל

לא הן ולא שכרן א"ל הב לי ידך יהב ליה ידיה

(ש) ואוֹקמיה אמאי לוקים ר' יוחנֹן לנפשיה אמרי

יאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים רבי אליעזר חלש על לגביה רבי יוחנן חזא דהוה

קא גני בבית אפל גלייה לדרעיה ונפל נהורא

חוויה דהוה קא בכי ר' מאליעור א"ל אמאי קא

בכית אי משום תורה דלא אפשת ישנינו אחד

המרבה ואחד הממעים ובלבד שיכוין לבו

לְשמים ואִי משום מזוני לא כל אדם זוכה

לשתי שלחנות יואי משום בני דין גרמא

דעשיראה ביר א"ל להאי שופרא דבלי בעפרא

קא בכינא א"ל על דא ודאי קא בכית ובכו

תרוייהו אדהכי והכי א"ל חביבין עליך יסורין א"ל לא הן ולא שכרן א"ל הב לִי ידך יהב ליה

כו"ו. ב) ולהמו מד. וש"כו. לר), כל [נקנמן מו. זמן לק ג) ב"ב דף קטו, ד) [נדרים ז: סנהדרין לה.], כל [קלטור], ז) לקמן זו מנחות קי. [שבת לו. יומא מב. שבועות טו.], ז) וועיין תוס' נדה ח. ד"ה ואמרו. ק) ונגעים פ"א מ"או. יאנת אין של פני לית מון בערוך ערך גרם פי׳ אותו עלם שן הוה דאינו מטמא וכ"כ הרשב"ם בב"ב קטו. וי"מ ביר סעודת הבראה לאבל, י) וויקרא אן, כ) ושם ב], () [וכ"ה במס' דרך ארץ זוטא פ"ד], () [בבא מליעא

הגהות הב"ח

 (d) גמ' ולוקמיה ראמאי
 לא לוקים ר"י לנפטיה:
 (ב) רש"י ד"ה הל לן וכו' אהבה בבבל שאינן טעונין שילוח הוו מזכח כפרה ייסורין של אהבה: (ג) ד"ח דים היסורין של מספט: לגדי די דין גרמא וכו' מכשעורה ממנו שאינו מטמא במגע והיה נושאו קשור נסודרו לעגמת: (ד) ד"ה הלמעגך וכו' שילאת מב"ה והנחת מסתלק (ה) תום' ד"ה והאמר וכו' שלא היו להם בנים וכן יהושע לא מצינו שהיה לו בנים ואי משום בנות:

גליון הש"ם

תום' ד"ה לא כו'. אין אדם זוכה כו'. עי' שנת דף נה ע"ב תוס' ד"ה לרנעה:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, הא לן א"י שמשתלחים חוץ לערי חומה, וקשה להר"ר יוחנן דאין בתי ערי חומה נוהג בזמן שאין היובל נוהג. ב. בתוס׳ משום בנות וכו׳. ג. בתוס׳ די״ש כתב. בהוריות אשרי הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים של עוה"ז בעוה"ז. ד. בתוס׳ רי"ש כתב, וכן התיבה שמניחים עליו הס"ת.

מוסף רש"י

אחד המרבה ואחד הממעיט. שיָש לו שכר לממעיט כמו למרכה (לקמן יז.). חלא. חומץ (ערובין סח.). חמרא. יין (שבת קי.

→ רב ניסים גאון

. דין גרמא דעשיראה ביר פרשו רבי׳ שרירא רבי׳ האיי חמודו ז״ל ר׳ יוחנן קבר י' בנים זכרים וכי העשירי שבהן נפל לתוך ריתוח קשה וחזק ונמס בשרו ונמק נטל ר' יוחנן בשרו ונמק נפל הייחותן עצם של אצבע קטנה שלו וצררה בסדינו והי׳ מנחם בה אחרים ואית דאמרי כי נשאר לו בן אחד ושמו ר׳ נשאר לו בן אחד ושמו ר׳ מתנה ושיגרו מארץ ישראל לבבל ללמוד תורה לפני

ובנים. קא סלקא דעתיה הקובר את בניו: ארבע מראות. שאת ותולדתה בהרת ותולדתה. בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל. שאת כלמר לבן שניה לה כקרום בילהיי: הא לן והא להו. בא"י שערי חומה מקודשות בה ומצורע טעון שילוח חוצה להן אינן יסורין של

אהבה. (כ) בבל שאין טעונין שילוח והן מזבח כפרה הוו יסורין של אהבה: בלנעה. תחת בגדיו: דין גרמה דעשיראה ביר. זה עלם של בן עשירי שמת לו: ביר. כמו בר. ולר עלם ש) פחות מכשעורה ממנו (ג) בסודרו לעגמת נפש. וגברא רבא כר"י לא באו לו יסורין שאינן של אהבה: דהוו להו בנים ומתו. הוו להו יסוריו של אהדה שהאדלות מכתכת על עונותיו: גלייה. ר' יוחנן לדרעיה: ונפל נהורת. שהיה בשרו מבהיק שיפה היה מאד כדאמרינן בב"מ בהשוכר את הפועלים (פד.): אי משום חורה. שלא למדת הרבה כרלונך: אחד המרבה ואחד הממעיט. לענין קרבנות שנויה בשלהי מנחות (דף קי.) נאמר בעולת בהמה ריח ניחוחי ובמנחה ריח ניחוחי ללמדך שאחד המרבה וכו': אי משום מזוני. שאינך עשיר: על דא ודאי קא בכים. על זה ודאי יש לך לבכות: דני. חביות: מקיפו. החמילו: ליעייו מר במיליה. יפשפש במעשיו: אי איכא דשמיע עלי מילחא לימא. אס יש בכס ששמע עלי דבר שאני לריך לחזור בי יודיעני: שבישת. חלקו בזמורות הגפן שחותכין מהן בשעת הומיר ותנן (בב"מ דף קג.) כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים. שריגים מתרגמינן שבשין (ברחשית מ): מי שביק לי מידי מיניה. וכי אינו חשוד בעיניכם שהוא גונב לי הרבה יותר מחלקו: בחר גנבא גנוב כו׳. הגונב מן הגנב אף הוא טועם טעם גנבה: סמוך למטחי. כל ימי מהרתי שלה לעשות מלחכה ושלה לעסוק בתורה כשעמדתי ממטתי עד שחקרה ק"ש וחתפלל: לפון לדרום. ראשה ומרגלותיה זה לנפון וזה לדרום. ונראה בעיני שהשכינה במזרח או במערב לפיכך נכון להסב דרך תשמיש לרוחות אחרות: ולפונך. לשון לפון וסיפיה דקרא ישבעו בנים: ממלא בטנם. תמלא ימי הריונם: טורף נפשו באפו. לך אומר אשר גרמת לך לטרוף את נפשך בפניך ומה היא הנפש זו תפלה כמו שנאמר ואשפור את נפשי לפני ה' (ש"ה ה): הלמעוך מעוב ארך. וכי סבור היית

שבשבילך שילאת (ד) תסתלק השכינה ויעזוב את חבירך המתפלל לפניו:

הא לן והא להו. אפי׳ רש״י לבני ארן ישראל שלריכין שילוח חוץ לשלשה מחנות לא הוו יסורין של אהבה. ותימא דשילוח מחנות לא היה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג ובתי ערי חומה. ובימי האמוראין לא היה היובל נוהג כדאמרינן במסכת גיטין (פ״ד דף לו.) והיאך היה מדבר ר' יוחנן מדבר שלא היה נוהג וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו אמר

בימיו. וי״מ הא לן והא להו לענין טומאה שמהרין בא"י ולא בבבל: והאמר רבי יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר. פי׳ רש״י דלחדם חשוב כר' יוחנן מסתמא לא היו אלא יסורין של אהבה. ותימא דהא מסיק דהיכא דלא הוו ליה בנים כלל לא הוו יסורין של אהבה והרי כמה לדיקים שלא היו להם בנים ב (ה). ואי משום בנות ר' יותנו נמי הוו ליה בנות בפ' בתרא דקדושין (דף עא:) ונראה לפרש דהכי פריך והאמר ר' יוחנן דין גרמא וכו' אלמא מדהוה רגיל לנחם אחרים בכך ש"מ דהוו יסורין של אהבה. אבל אינו תלוי בכך שהלדיקים עלמם פעמים מעונים ביסורין: סה"ג לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות. אכל אין לגרום °אין אדם זוכה דהא כמה לדיקים זוכין לשתי שלחנות כגון מי רבי וכדחמרינן בפרק בתרא דהוריות (דף י:): דינא בלא דינא. הרנה לדיקים יש שלוקין בגופס ובממונס אלא הם היו יודעים שלא היה נותן שבישא לאריסיה והיו רולים לרמוז לו שלא יעשה עוד: שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר. אבל מלתא דקביעא כגון ארון ומיבה אין זה הפסק. אבל מטה נראה שאין זה קבוע: אלא אימא סמוך למשתי. שלא היה עושה מלאכה עד שיתפלל. ורש"י פירש אפילו ללמוד שאסור ללמוד קודם תפלה. ולא ידעתי מנא ליה. אבל ראיה דשרי ללמוד קודם דלקמן בפרק שני (דף יד ב) אמריגן דרב מקדים ומשי ידיה ומברך ומתני פרקיה וקרי ק"ש כי מטא זמן ק"ש וכו': בל הנותן משתו בין צפון לדרום ובו'. ולא בין מזרח למערב ודוהה כשישן עם אשתו מפני שהשכינה מלויה בין מזרח למערב והיה הדבר גנאי לשכב אלל אשתו מפני התשמיש וכן משמע ומוכחי קראי: המתפלל

ידיה ואוקמיה. רב הונא תקיפו ליה ארבע מאה דני דחמרא על לגביה רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא ורבנן ואמרי לה רב אדא בר אהבה ורבגן ואמרו ליה לעיין מר במיליה אמר להו ומי חשידנא בעינייכו אמרו ליה מי חשיד קב"ה דעביד דינא בלא דינא אמר להו אי איכא מאן דשמיע עלי מלתא לימא אמרו ליה הכי שמיע לן דלא יהיב מר שבישא לאריסיה אמר להו מי קא שביק לי מידי מיניה הא קא גניב ליה כוליה אמרו ליה היינו דאמרי אינשי בתר גנבא גנוב ומעמא מעים אמר להו קבילנא עלי דיהיבנא ליה איכא דאמרי הדר חלא והוה חמרא ואיכא דאמרי אייקר חלא ואיזרכן בדמי החמרא: תניא אבא בנימין אומר על שני דברים הייתי מצמער

כל ימי על תפלתי שתהא לפני מטתי "ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום על תפלתי שתהא לפני מטתי מאי לפני מטתי אילימא לפני מטתי ממש והאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא ריב"ל ימנין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר שנאמר יויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל לא תימא לפני מטתי אלא אימא יסמוך למטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום דא"ר חמא ברבי חנינא אמר רבי יצחק כל הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים שנאמר יוצפונך תמלא בטנם ישבעו בנים רב נחמן בר יצחק אמר אף אין אשתו מפלת נפלים כתיב הכא וצפונך תמלא בטנם וכתיב התם יוימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה: תניא אבא בנימין אומר ישנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין את חברו ויצא מורפין לו תפלתו בפניו שנאמר ישורף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ ולא עוד אלא שגורם לשכינה שתםתלק מישראל שנאמר יועתק צור ממקומו ואין צור אלא הקב"ה שנאמר יצור ילדך תשי ואם המתין לו מה שכרו

. - אילו נראה אורה באותן הבתים. ה[תחיל] ר אַ[לעוז]ר לבכות וכול'. רב הונא החמיצו לו(ת') [ד"] מאה דני דחמרא, אמרו ליה רבנן לעיין מר באורחותיה דילמא [עבירה הו]ת בידיה, אמר להו ומי חשידנא גביכ[ה], אמרו ליה ומי חשיד הק״ה דעביד דינא בלא דינא, אמרו ליה אמאי לא יהיב מר שבישתא לאריסיה, פירוש שבישתא, זמורות שלכרם, אמאי לא יהבת לארישי. אמר להו ומי שבקי לי, כלומר הם לוקחים בלא ידיעתי לפיכך אני לוקח מהם, ו מי היה היקרה לבנה שלך את הרבשה לא היה בשוא את היה, פירוש שבישוא, ומורות שלכום, אמר לא יהובר לא היה בשביף לי כומו הם לקורים ביל אי ליהום לא היהוב לא יהובר לא היהוב הי היהוב היהוב היהוב בהיהוב היהוב הי נדברו יראי יי איש אל ר[עהו וי]קשב יי וישמע, וכיון שיצא גורם ל[שכינה שתסתלק] ועל זה נאמר טורפין לו תפילתו באפו שנאמר הלמענך תעוב ארץ ויע[תק צור] ממ[קומר], כלומר אתה גרמתה שתס[ת]לק [השכינה] כי [יצאתה].

"ז א מיי' פ"ז מהל' בית הבחירה הל' ט טוש"ע או"ח סי' ג' סעיף ו ובסימן חר"ח סרי גי טעיף דוכטעק ר"מ סעיף ש: יח ב מייי פ"ה מהלכות תפלה הלכה ו סמג

עשין יט טוש"ע או"ח סימן ל סעיף כא ווסי׳ לח סעיף ל:]: ב ג מיי׳ פ״ו שם הלכה ד טוש״ע או״ח סימן פ״ט

סעיף [ג] ו: ב ד מיי' פ"ע שם הלכה יא סמג עשין יט טוש"ע או"ח סימן 5 סעיף טו:

תורה אור השלם

1. בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְבֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְיָ סוּר מֵרָע: משלי כג כג

2. רֹדף צדקה וחסד ימצא חַיִּים צְדָקֶה וְכָבוֹד:

ירמיהו לב יח 3. אֶמֶת קְנֵה וְאַל תִּמְכֹּר דְּבְמָה וּמוֹסֶר וּבִינָה: ישעיהו לח ב 4. עשֶׁה חָסֶר לִאִלְפִים

ירְבֶּלֶה עוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאַל הַגְּדוֹל הַגְּבּוֹר יְיָ צְבָאוֹת שמו: קָּבָּנוּ. 5. וַיַּטֵב חִזְקָיָהוּ פָּנָיוּ אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵל אֶל יְיָ:

ישעיהו לח ב מַחֶלֶדְ חֶלְקָם נַּחַיִּים וּצְפּוּנְךּ 6. מִמְתִים יָדְךּ יְיָ מִמְתִים 1. מִמְתִים תְּמַלֵּא בִּטְנֶם יִשְּׁבְּעוּ בָנִים וְהַנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם:

הואים יו דימילאוּ ימֶיהָ לְלֶדֶת הַנְּבְטְנָה: בראשית כה כד

טרף נפשו באפו הַלְמַעַנְךְ תַּעָזַב אָרֶץ וְיֶעְתַק צור ממִּקמו: איוב יח ד על מְמִלְלֶה: איוב יח ד 9. צוּר יְלֶדְךְּ תָשִׁי וַתִּשְׁבַּח אַל מְחֹלְלֶךְ: דברים לב יח

רבינו חננאל

תני תנא קמיה דרבי יוחנן כל העוסק בתורה יחתן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיון. שנאמר בחסד ואמת יכופר עון, מקבר את בניו נמי אתיא עון עון כתיב הכא יכופר עון, נימור בחס יכופר עון, עון כחיב הכא יכופר עון,
וכתיב התם ומשלם עון
אבות אל חיק בניהם.
מר ר' יוחנן נגעים ובנים
אינן יסורין של אהבה.
וקמנה בנגעים בארץ ישראל ומשום טומאה. ובנים דלא האוו כלל, אבל הוו ליה האחר כיל, אבל חוד ליחו בנים ומתו ייסורין [של] אהבה הן, דהא איהו דאמר דין גרמיה דעשיראה ביר, פירוש, היה תופש בידו שו וכשהיה בא לנחם מי . שמיתו בןניו], היה אומר שמיתו בןניון, היה אומר זה עצם בני העשירי, כלומר עשרה בנים מתו לי. ולמה לא השאיר מכל האברים אלא השן, לפי שהשן . שלמת אינו מטמא אלא טמא חוץ מיהשנים והשיער י. והציפורז ובשעת חיבורז והציפורן ובשעת חיבורן הכל טמא. [והא] דתניא כל שיש בו אחד מארבעה נגעים הללו הרי המזבח כפרה לישראל, אוקמנה בחוצה לארץ ד[הארץ] ם. טמיאה והטומאה לא מנעא להו מלצלויי ד[הא]רץ ששוכ[ני]ם טמיאה היא. ד' אלעזר לא ד ... ששי [כל] .. בט ..ם ומתו, וגם לא היה חכם כר' יוחנן רבו [שעלה] לבקרו, מצאו ישן במטה בבית אפל, גילה